

Lln. 31/1982.

Dr. P a p p László elvtárs részére,
az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság
elnökhelyettese

B u d a p e s t

Kedves Papp Elvtárs!

Megbeszélésünknek megfelelően mellőkelten megküldöm
a hazai szabadalmi információs tevékenység helyzetéről és
a továbbfejlesztés legszükségesebb feltételeiről szóló
áttekintést.

B u d a p e s t , 1982. február " 15 "

Elvtársi üdvözlettel:

/: Dr. Pusztai Gyula :/

Á T T E K I N T É S

A HAZAI SZABADALMI INFORMÁCIÓS TEVEKENYSÉG HELYZETÉRŐL
ES A TOVÁBBFEJLESZTÉS LEGSZÜKSÉGESEBB FELTÉTELEIRŐL

Napjainkban a műszaki fejlesztés és az innovációs folyamatok szempontjai és a piaci kapcsolatok biztonságos megalapozása parancsolóan írják elő az érdekelteknek a hazai és a külföldi találmányok megismerését, ill. a szabadalmi helyzet feltárását. Erre a bel- és külföldi szabadalmi dokumentumok - első sorban a szabadalmi leírások - attól függően adnak lehetőséget, hogy a nyilvánosság számára milyen hozzáférést biztosít egy-egy ország iparjogvédelmi hatósága.

Az iparjogvédelmi tevékenységek terén hazai viszonyaink között az utóbbi évtizedben határozott élénkülés volt tapasztalható, amit tovább ösztönöz a Tudománypolitikai Bizottságnak az iparjogvédelmi tevékenység továbbfejlesztése érdekében 1978 augusztusában hozott 30.022/1978. sz. határozata is. A szabadalmi információk iránt megnövekedett igények kielégítése érdekében az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnökének indítványára az Országos Találmányi Hivatal elnöke még 1978-ban javaslatot tett egy korszerű Szabadalmi Információs Központ létrehozására. E koncepció megvalósításának akadályait látva a TPB 30.004/1981. sz. határozatában indokoltnak ítélte annak vizsgálatát, hogy a hazai szabadalmi információs rendszer korszerű technikai eszközökkel való fejlesztése milyen pénzügyi források bevonásával valósítható meg. Erre vonatkozólag az Országos Találmányi Hivatal elnöke 1981. nov. 4-én javaslatot tett a Tudománypolitikai Bizottság részére.

1. Központi szabadalmi információellátás 1982 előtt és után

Az Országos Találmányi Hivatal Szabadalmi Tárát - az ország egyetlen teljes gyűjtőkörű szabadalmi tárá - fennállása óta nyilvános könyvtárként működtette és lehetőséget biztosított az állományában fellelhető hazai és külföldi szabadalmi dokumentumok másolatainak megrendelés alapján történő szolgáltatására. Tekintettel arra, hogy az OTH cserekapcsolatai révén

jut hozzá a külföldi szabadalmi dokumentumok millióihoz, a szabadalmi dokumentumok iránti hazai igények kielégítésének feltétlenül ez a gazdaságos módja a jövőben is. Jelenleg az OTH évente mintegy 300 000 oldal szabadalmi dokumentumról szolgáltat másolatot hazai megrendelőinek. A pillanatnyi helyzet nehézségeire viszont jól világít rá az a tény, hogy kb. 200 000 oldalt tesz ki a teljesítetlen megrendelések mennyisége. A késedelmes szállításokkal természetesen elvész az információk frissessége.

Az OTH a dokumentummásolatok szolgáltatásán kívül további információszolgáltatásokkal is rendelkezésre állt a hazai irányító szerveknek és gazdálkodó szervezeteknek. Ezek között legjelentősebb szolgáltatása volt 1968 óta az ún. szabadalmi témafigyelés, melynek keretében az igénylők az általuk kiválasztott témakörökben megjelenő legfrissebb szabadalmi dokumentumokról kaptak szelektív információkat. Előbb nyolc, végül tizenkét ország szabadalmi dokumentumaira terjedt ki a témafigyelés, melynek eredményeként a friss szabadalmak bibliográfiai adatai - a találmányok magyarra fordított címeivel kiegészítve - juttattak el a megbízókhöz havi rendszerességgel. Ezt a szolgáltatást évente 150-160 előfizető vette igénybe.

1982-től kezdődően a korábbi manuális szelektálás megszűnik, s az OTH által nemzetközi kooperáció révén megszerzett megfelelő mágnesszalagok számítógépes feldolgozása - az OTH-KG INFORMATIK Szabadalmi Témafigyelő Szolgálat keretében - biztosítja a szelektív szabadalmi információkat, kb. 115 igénylő számára.

Ez a számítógépes feldolgozás a figyelést mintegy ötven ország szabadalmi dokumentumaira terjesztheti ki - az igénylők kíván -

ságának megfelelően -, tájékoztatást nyújt a szabadalmi dokumentumok eddig nem figyelt fajtáiról /pl. közzétett szabadalmi bejelentések/ is, a manuális szelektáláshoz képest fokozza a szolgáltatás pontosságát és gyorsaságát.

Az Országos Találmányi Hivatal - a központi szabadalmi információs szolgáltatásai között - kiépítette szabadalomkutatási szolgáltatását is, amely 1968-tól kezdve megrendeléses alapon, térítés ellenében tevékenykedett belső és külső szakértők bevonásával. Ezt a szolgáltatást a Hivatal 1982-től olyan mértékben csökkentti le, hogy kizárólag a nyilvánosság számára még hozzá nem férhető anyagokban vállal egyes kiemelt kutatásokat, hazai irányító szervek és gazdálkodó szervezetek részére. Minden más szabadalomkutatási igény kielégítése a Danubia Szabadalmi Irodára, egyes ügyvédi munkaközösségekre, a KG-INFORMATIK-ra /a számítógéppel ellátható kutatások/, illetve magukra az érdekelt vállalatokra, intézményekre hárul.

2. Az OTH Szabadalmi Tárának helyzete

Az OTH Szabadalmi Tára fél évszázad óta mind kedvezőtlenebb körülmények között látja el feladatát, ami elsősorban a szabadalmi dokumentumok mennyiségének és terjedelmének gyarapodásából és a tárolótér szűkös voltából adódik. A szabadalmi dokumentumok évi gyarapodása kb. 775 000 példány, míg a teljes jelenlegi állomány nagysága 12 millió hétszáz ezer db-ra tehető.

A Szabadalmi Tár 1950-től kezdve közel két évtizeden át az OMK József krt.-i, majd Múzeum utcai könyvtárában működött. Ezt követőleg - visszakerülve az OTH szervezetébe - a Perczel

M. utcában 383 m² alapterületű helyiséget, ezenkívül a városban elszórtan még öt telephelyen további 758 m² alapterületet foglalt el.

/ IX. Hentes u. 10.	150 m ²
V. Münnich F. u.34.	250 m ²
V. Bazilika	40 m ²
V. Petőfi tér 3.	98 m ²
VI.Rózsa F.u.72.	220 m ² /

A frissen beérkező szabadalmi dokumentumok tárolása már 1978-ban szinte lehetetlenné vált a szükséges raktártér hiányában; ekkor vetődött fel egy önálló Szabadalmi Információs Központ megépítésének koncepciója, amely korszerű elhelyezést biztosíthatna mind a Szabadalmi Tárnak, mind a mikro- és reprográfiai üzemnek, a hazai szabadalmi dokumentumokat előállító nyomdának, a szabadalomkutatásokkal foglalkozó részlegnek és egy számítógépnek.

E koncepció megvalósítására egyelőre nem nyílt lehetőség, ezért átmeneti intézkedésekre kényszerül a Hivatal. Ezek során a Szabadalmi Tár 1981. folyamán mintegy 2.400.000 db szabadalmi dokumentumot áttelepített a Szabadság téri ref. templom pincéjébe, ahol mintegy 3100 fm polc van a tárolásra biztosítva, felszámolva így a legtávolabbi - a Hentes utcai - külső raktárat, ahol egyébként az NSZK-ból érkező legfrisebb találmányi leírások elhelyezését kellett ideiglenesen megoldani.

Ugyanakkor az olvasóhelyek száma 20-ról 32-re volt növelhető, ami azonban a zsúfoltságot nem szünteti meg.

Mivel a Szabadalmi Tárát átlagosan már most is naponta 50 fő látogatja 2-3 órás ott tartozkodással és különösen a délutáni időszakban tulzsufoltság keletkezik. Vannak olyan napok mikor nem tudják leültetni, és kiszolgálni a látogatókat.

A Szabadalmi Tár keresettségére még egy jellemző adat, hetenként 1800 dobozt szolgálnak ki az olvasóknak a Tár dolgozói, 1 dobozban kb 150 szabadalmi leírás tárol.

Amennyiben a külső raktárakban tárolt szabadalmi leírásokban szeretnének a kutatók kutatni azt csak későbbi időpontra való beszállítással tudják megoldani, ami a kutatóknak idő - kiesést jelent.

A különböző külső raktárakban elszórtan, igen kedvezőtlen tárolási körülmények között elhelyezett dokumentumállomány részére a Belgrád rkp-on továbbá 1054 m² alapterületű pincerendszert szerzett meg a Hivatal az archiv anyagok számára, amelynek szabadalmi dokumentumok tárolására való alkalmassá tétele jelenleg folyamatban van.

Az eddig tett átmeneti intézkedések a dokumentumállomány veszélyeztetettségét nem szüntethették meg, miután a tárolásra használt pinceraktárakban gáz- és vízvezetékek, szennyvizcsatornák is vannak, amelyeknek meghibásodása jórészt tetlen károkat okozhat a dokumentumokban. Ilyen eset fordult elő az eddigiek során is, aminek következtében a svéd szabadalmi leírások egy része elpusztult.

A fenti átmeneti intézkedések ellenére elkerülhetetlenül szükség van a Szabadalmi Információs Központra a következő okokból :

- a primér szabadalmi leírásanyag évről-évre hatalmas mennyiséggel tovább gyarapodik, minek folytán a Perczel M. utcai és Szabadság-téri tárák 4-5 éven belül telítetté válnak ;
- egyre inkább előtérbe kerülnek a másodlagos információs anyagok /szabadalmi leírás-kivonatok, indexek, mutatók/, amelyek további jelentős állománynövekedést hoznak magukkal ;
- a jelenlegi olvasóterem zsúfoltsága az iparjogvédelmi tevékenységek további bővülésének gátjává válik ;
- a reprográfiai szolgáltatásokat igénylők szempontjából tartathatlan a másolatkészítések időbeli elhuzódása, ami a reprográfiai géppark bővithetőségének hiányából, az eredeti dokumentumállomány szétszórtságából, egyes dokumentumtömegek nem rendezett tárolásából stb. ered ;
- helyet kell biztosítani egy számítógép és a terminálok részére, amely a kutatások megindításához tud támpontokat nyújtani, ill. lehetőséget teremt külföldi adatbázisok lekérdezésére ;
- helyet kell biztosítani az egyre növekvő mikroforma-állomány /tekercsfilm, apertaurakártya, mikrofilmgyűjtemény/ tárolásához, az olvasóberendezések számára és a másolóberendezésekhez ;
- meg kell teremteni az értékes szabadalmi dokumentumállomány megőrzésének lehetőségét, a jelenlegi állapotban ugyanis - ruhatár nemlétével - fennáll a szabadalmi dokumentumok szándékos eltulajdonításának veszélye is.

3. Vállalati iparjogvédelmi munka

A hazai gazdálkodó szervezetek nagy többségénél az iparjogvédelmi munka színvonala még alacsony, sőt egyes helyeken a minimális elvárásnak sem felel meg. Az olyan gazdálkodó szervezeteknél, amelyek az iparjogvédelmi feladatok ellátása terén még a kezdő lépéseknél tartanak feltétlenül szükség van elvi irányításra, szakmai utmutatásra, központi információellátásra.

Ilyen vonatkozásban a tárcák mint felügyeleti hatóságok általában nem adnak irányítást a vállalatoknak, külön ágazati szabadalmi információellátást nem irányoznak elő, helyeslik a központi információszolgáltatást, mint az 1981. közepén e tárgyban az OTH és a tárcák képviselői, valamint más érdekeltek között lefolyt tanácskozás során világossá vált.

Mint feljebb utalás történt rá, a vállalatok egy töredéke igénybe veszi az OTH-KG INFORMATIK számítógépes figyelőszolgálatát, a KG INFORMATIK szelektív kivonatszolgáltatását és várhatólag a számítógépes szabadalomkutató lehetőségével is fog élni. A kutatások jelentős része azonban egészében vagy legalább részben csak manuálisan végezhető el.

Ehhez kívánt segítséget nyújtani az OTH "Iparjogvédelmi kutatások és vizsgálatok" című MSZ 16.0001-80 sz. ágazati szabványa, amely 1981. július 1-én lépett hatályba.

A hazai vállalatok egy töredékénél az iparjogvédelmi munkának jelentős hagyományai vannak. Ide tartoznak a gyógyszeripari vállalatok, amelyek hosszabb ideje közösen igénybe veszik az angol DERWENT cég szabadalmi információszolgáltatásait.

Néhány más vállalat /Alutröszt, Magyar Vegyipari Egyesülés, Danubia/ a bécsi INPADOC szabadalmi szolgáltatásra fizet elő. Rendkívül fontos és sürgős esetekben arra is kényszerülnek hazai iparjogvédelmi szakemberek, hogy szabadalmi kutatásaikat külföldön folytassák le, az ottani szabadalmi állományok nagyobb teljessége, megbízhatósága miatt.

A Szabadalmi Információs Központ létrehozásával népgazdasági szintben feltétlenül devizamegtakarítást lehetne elérni, ami bizonyos külföldi szolgáltatások elmaradásából ill. a párhuzamos beszerzések kiiktatásából adódnék.

4. A Szabadalmi Tár kérdésének végleges rendezése

Mivel a Szabadalmi Információs Központ építésére egyelőre nem kerülhet sor, felvetődött lehetőségként valamely alkalmas, megfelelő alapterületű, meglévő épület igénybevétele a Szabadalmi Információs Központ céljára. Ennek érdekében az OTH elnöke 1981-ben kiutalási kérelemmel fordult az építési és városfejlesztési miniszterhez, kérve egy kb. 7000 m² alapterületű meglévő épület kiutalását.

Előirányzat szerint ennek az alapterületnek a dokumentumok raktározását, a nyilvános olvasótermet, előadótermet, számítógéptermet, reprográfiai és nyomdaüzemet kell biztosítani, a következő részletezés szerint :

- hagyományosan tárolt szabadalmi leírásállomány raktározására 1 500 m²
- tömör tárolású szabadalmi leírásállomány raktározására 750 m²

- leíráskivonatok, szabadalmi közlönyök, segéd - letek, iparjogvédelmi szakkönyvek tárolására	250 m ²
- mikroforma gyűjtemények raktározására	300 m ²
- olvasóterem céljára	600 m ²
- előadó terem, könyvtári, irodai helyiségek cél- jára	600 m ²
- a szabadalmi információ metodikai, újdonság - vizsgálati, szolgáltató részlegei részére	350 m ²
- számítógép és kiszolgálói számára	550 m ²
- reprográfiai részleg céljára	500 m ²
- nyomdaüzem, kiadói részleg céljára	350 m ²
- ruhatár, dohányzó, mosdók céljára	130 m ²
- elárusítás céljára	40 m ²
- épületgépészet, stb. céljára	1 080 m ²
	<hr/>
Összesen :	7 000 m ²

A fent előirányzott raktárak az ezredfordulóig biztosítani tudnák a jelenleginél nagyobb mennyiségben beáramló szabadalmi dokumentumok kellő tárolását.

Előreláthatólag a Szabadalmi Információs Központ létrehozása egy meglévő épület átalakításával 105 m Ft-ra becsülhető.

A Szabadalmi Információs Központ létesítését illetően lépcsőzetességet lehet érvényesíteni.

Az első lépcsőben kellene megoldani a raktárak berendezését tároló állványokkal, a dokumentumanyag áttelepítését, az olvasóterem berendezését és esetleg a számítógép-terminál telepítését.

Előzetes hozzávetőleges becsléssel az épületátalakítás, a raktárak és olvasótermek berendezése, újabb segédletekkel való ellátása, terminal telepítés és a költöztetés költsége 35 mFt-ra tehető.

Néhány év időbeli eltolással második lépcsőben lenne megoldható

a raktárak és az olvasóterem közti korszerű szállítás megoldása új reprográfiai berendezések beállítása, a nyomdaüzem, kiadói részleg áttelepítése és bővítése. Ennek költsége előre láthatólag 40 mFt.

A későbbi kiépítés során számítógép beállítását is elő kell irányozni, amely nem csupán a szabadalmak bibliográfiai adatainak visszakeresésében, hanem a szabadalmak tartalmi jellemzők szerinti kutatásában is segítséget jelenthet mind a Hivatal újdonságvizsgálói, mind a nagyközönség számára.

A számítógép telepítés helyett szóba jöhet az Állami Számítógépes Szolgálatához való csatlakozás is.

A saját számítógép telepítés költsége kb 30 mFt-ra tehető.

Lépcsőzetes kiépítés esetén mindenesetre már az első kiépítési lépcső biztosíthatja a beáramló szabadalmi dokumentumtömeg megfelelő a kutatáshoz hozzáférhető tárolását, az érdeklődőknek a jelenleginél magasabb színvonalu, korszerűbb kiszolgálását.

A Szabadalmi Információs Központ létesítése a beruházási költségek mellett létszámnövelést is szükségessé tesz. Jelenleg a Szabadalmi Információs Központba vonható hivatali részlegek összlétszáma 52 fő /Szabadalmi Tár - 24, Reprográfiai Osztály - 7, Nyomda - 13, Szabadalmi Információs Osztály - 8/.

A Szabadalmi Információs Központ teljes kiépítettségénél a létszámigény 100-120 főre növekedne.

Amennyiben megfelelő meglévő épület nem bocsátható a Szabadalmi Információs Központ céljára rendelkezésre, a 7000 m² alapterületnek megfelelő új épület felépítésének költsége - jelenlegi árakon - 140 mFt-ra becsülhető.